

Grått - godt eller trått?

Grått er kåret til vinterens farge. Men gråfargene vi tilbys gjennom industrimaling har intet skjær av poesi.

Jeg har ofte berørt temaet "Kromofobi" i mine artikler og innlegg om farge. Det betyr fargevegring, frykt for farger. Mange lider i dag av denne kromofobien, både fag- og lekfolk, og resultatet ser vi i våre omgivelser.

Byer og tettsteder gråner – de mister den lokale koloritten. Vi ser det i interiører og i designfeltet generelt. Interiørarkitekt Grete Smedal, tidligere professor ved Kunsthøgskolen i Bergen, spurte nylig på et fargeseminar: "Hva skjer med Bergens sjarmerende fargeidentitet?"

Hun viste bilder av en rekke områder i byen som i løpet noen tiår har beveget seg fra mangefarget til nyanser av grått. Det samme skjer med andre steder. Dette mener jeg er alvorlig.

Mette L'Orange

Forfatter av denne kommentaren er Mette L'Orange, fast bidragsyter til Fargemagasinet.

Hun er billedkunstner og sivilarkitekt, ansatt ved Kunsthøgskolen i Bergen. Arbeider også med maleri, utsmykking og romlige installasjoner, fokus på farger i to og tre dimensjoner.

Denne kommentaren sto på trykk i første utgave av Fargemagasinet i 2014.

Årets farge er så mangt

Men samtidig, grått har alltid vært der og er kommet for å bli. Ja, ifølge lederen i siste nummer av Interiørmagasinet er grått til og med "hovedfargen" i vinter. Ikke grønn, ikke rød, men grå poesi, lover lederen.

Et bredt spekter av gråfarger, fra stålgrå, duegrå, perlegrå, sølvgrå, koksgrå og stengrå til røkgrå, blygrå, tåkegrå og pimpstensgrå.

For det første: årets farge er så mangt, og alle vil lansere sin variant. Pantones farge for 2014 er "Radiant Orchid", mens Nordsjö lanserer "Teal", en blågrønn farge. Og det er sikkert flere.

Men altså også grått. Lansert med støttefargene blått og vinrødt.

"Radiant Orchid" er også Årets farge. Her er Fargerikes svar: Norsk Eklektisk Wisteria FR1308.

Tvert om

Jeg vil nok heller fremme grått som en støttefarge. Grått og svart vil alltid være der for kolorismen, i maleri og arkitektur, for å fremheve kulørene i flate, volum og rom.

Vi vil jo ikke ha en verden som kun spraker som regnbuen, vi har uunnværlige innslag av akromatiske farger (hvitt, svart og grått) i våre omgivelser og i kunsten gjennom historien.

Problemet i dag er imidlertid at de gråfarger vi får i industrielt fremstilte produkter aldri kommer i kategorien "poetiske". For den som kan sin fargeteori, vet at ved å blande komplementærfarger som rødt og grønt, gult og fiolett eller blått og orange, får man vakre gråtoner. Uten svart, men med skjær av ønsket fargeinnslag, og med rom og spenn i.

Maleren Delacroix viser oss dette, han skydde svart, den fantes ikke på hans palett fordi den ødela brilliansen i fargene. Maleren og arkitekten Le Corbusier gjorde det samme.

Få levende farger, uavhengig av trender:

Ikke bland svart i.

Ikke bruk titan dioxide, bruk andre hvitfarger.

Bland (grå)farger fra pigmenter med bindemidler, hvis mulig.

Bruk komplementær miksing for å oppnå dybde i fargen.

Ikke i industriens vokabular

Med denne metoden kan en vakker gråfarge kalles "rød-grønn" eller "blågul". Men finnes slikt?

Ja det finnes, men ikke industriens vokabular. Ikke i NCS- systemet som gir oss referansene når vi bestiller maling. Her blandes fargene med nabokulørene rundt den fire-fargede sirkelen etter behov.

Det vil si at blått kan blandes med grønt og rødt, rødt kan blandes med gult og blått, og gult med grønt og rødt. Men ikke komplementært. Samtidig blandes de med svart og hvitt. Så her mister gråfargene sjansen til å få det dypet i fargen som kvalifiserer til hederstittelen "vinterens farge".

Gråtoner representerer altså ikke bare et styrkeforhold mellom hvitt og sort på en lineær skala. Hvitt og sort kan riktignok betraktes som representanter for lys og mørke, og gråtoneskalaen kan gjelde som et mål for fargers lyshet eller mørkhet, men de virkelig vakre gråtonene stikker ut både til høyre og venstre i landskapet.

Det er sagt at det menneskelige øye kan skjelne mellom minst 500 nyanser av grått. Her er det bare å blande seg fram!

Visste du:

Den kjente "Payne's grey" som du får kjøpt på tube, er en mørk blå-grå farge som opprinnelig er blandet fra Prøyssisk blå, Guloker og Crimson (rød). Fargen har navn etter William Payne, som var akvarellmaler på slutten av det 18. århundre.